

खडाङ्गमुद्रा विख्याता शिवस्वातिप्रिया मता ।
पात्रवद्गमहस्तसु कृत्वा वामके तथा ।
निधायोच्छ्रितवत् कुण्यात् मुद्रा कापालिकी

मता । ६ ।

मुष्टिश्च शिथिली बद्धा ईषदुच्छ्रितमध्यमाम् ॥
दक्षिणाङ्गमुद्राम् कर्णदेशे प्रचालयेत् ।
एषा मुद्रा उभरुका सर्वविघ्नविनाशिनी ॥१०॥
तथा गणेशमुद्रायासुच्यन्ते लक्ष्म्यान्वय ।
उत्तानोर्ध्वमुखी मध्या सरला बहुमुद्रिका ॥
दन्तमुद्रा समाख्याता सर्वागमविशारदः ॥१॥
वाममुष्टेस्तु तर्जनी दक्षमुष्टेस्तु तर्जनीम् ॥
संयोज्याङ्गुलकायाभ्यां तर्जन्यग्रे स्वे चिपेत् ।
एषा पाशाङ्गया मुद्रा विद्वद्धिः परिकीर्तिता ॥२॥
ऋज्वीच मध्यमां कृत्वा तर्जनीमध्यपर्वणि ।
संयोज्याङ्गुलयेत् किञ्चिन्मृदेवाङ्गुलसंज्ञिका ॥३॥
तर्जनीमध्यमानामाकनिष्ठाङ्गुलमुद्रिका ।
अधोमुखी दीर्घरूपा मध्यमा विघ्नमुद्रिका ॥४॥
परमुद्रा ५ निगदिता प्रसिद्धा लङ्घुमुद्रिका ॥५॥
वीजपूजाया मुद्रा प्रसिद्धत्वादुपेक्षिता ॥६॥
प्राक्त्येतेनाश्च मुद्राणां कथ्यन्ते लक्ष्म्यान्वय ।
पाशा १ कुश २ वरा ३ भौति ४ धनु ५

ज्वाणाः समीरिताः ॥ ६ ॥

कनिष्ठानामिके बद्धा स्वाङ्गुलनैव दक्षतः ।
द्विष्टाङ्गुली तु प्रहते संक्षिप्ते खड्गमुद्रिका ॥७॥
वामहस्तं तथा त्रियेकं कृत्वा चैव प्रसार्य च ।
आकुञ्चिताङ्गुलीः कुण्यात् चर्ममुद्रयेमीरिता ॥८॥
मुष्टिं कृत्वा तु हस्ताभ्यां वामस्योपरिदक्षिणम् ।
कुण्यान्मुखसुद्रेयं सर्वविघ्नविनाशिनी ॥९॥
मुष्टिं कृत्वा कराभ्याश्च वामस्योपरिदक्षिणम् ।
कृत्वा शिरसि संयोज्य दुर्गा मुद्रयेमीरिता ॥१०॥
चक्रमुद्रां तथा बद्धा मध्यमे द्वे प्रसार्य च ।
कनिष्ठिके तथानीय तदग्रेऽङ्गुलौ चिपेत् ॥
लज्जीमुद्रा परा ह्येषा सर्वसम्पत्प्रदायिनी ॥१॥
वीणावादनवहस्तौ कृत्वा सञ्चालयेच्छिरः ।
वीणासुद्रेयमाख्याता सरस्वत्याः प्रियङ्करौ ॥१॥
वाममुष्टिं स्वाभिमुखीं कृत्वा पुस्तकमुद्रिका ॥२॥
दक्षिणाङ्गुलतर्जनीवायव्यग्रे पराङ्गुलीः ॥
प्रसार्य संहतोत्ताना एषा आख्यानमुद्रिका ॥३॥
श्रीरामस्य सरस्वत्या अत्यन्तप्रेयसी मता ॥४॥
मणिबन्धस्थितौ कृत्वा प्रहताङ्गुलिकौ करौ ।
कनिष्ठाङ्गुलयुगले मिलित्वान्तः प्रसारयेत् ॥
समजिह्वास्वमुद्रये वैश्वानरप्रियङ्करौ ॥५॥
कनिष्ठाङ्गुलौ सक्तौ करयोरितरेतरम् ॥
तर्जनी मध्यमानामा संहता सुखवर्जिता ।
मुद्रया गालिनी प्रोक्ता शङ्खस्योपरि चालिता ॥
दक्षाङ्गुलं पराङ्गुलं चिन्मा हस्तद्वयेन तु ।
सर्वकाशामेकमुष्टिं कुण्यात् सा कुम्भमुद्रिका ॥
मुष्टीरुद्धौ कृताङ्गुलौ तर्जन्यग्रे तु विन्यसेत् ।
सखेरन्ताकरौ ह्येषा दन्तमुद्रा प्रकीर्तिता ॥७॥
प्रहताङ्गुलिकौ हस्तौ मिथः द्विष्टौ च संमुखौ ।
कुण्यात् स्वे हृदये संयं मुद्रा प्रार्थनसंज्ञिका ॥८॥
अमृत्यङ्गलिमुद्रा स्वाहासुदेवाङ्गया च सा ।

अङ्गुलायुक्तौ कृत्वा मुष्टीः संलम्बयोर्ध्वयोः ॥
तावेवाभिमुखौ कुण्यात् मुद्रया कालकर्णिका ॥९॥
दक्षिणा निविडा मुष्टिर्नासिकापित्ततर्जनी ॥
मुद्रा विस्मयसंज्ञा स्यात् विस्मयावेशकारिणी ।
मुष्टिरुद्धौ कृताङ्गुला दक्षिणा नादमुद्रिका ॥
तज्जन्यङ्गुलसंयोगादयतो बिन्दुमुद्रिका ॥१॥
अधोमुखे वामहस्ते ऊर्ध्वाङ्गुलं दक्षहस्तकम् ॥
चिन्माङ्गुलीरङ्गुलीभिः संयथ परिवर्तयेत् ।
एषा संहारमुद्रा स्यात् विस्मयवधौ स्मृता ॥
दक्षपाणिपृष्ठदेशे वामपाणितलं न्यसेत् ।
अङ्गुलौ चालयेत् सत्यक् मुद्रये मत्स्यरूपिणी ॥
वामहस्तस्य तर्जन्या दक्षिणस्य कनिष्ठया ।
तथा दक्षिणतर्ज्या वामाङ्गुलेन योजयेत् ॥
उन्नतं दक्षिणाङ्गुलं वामस्य मध्यमादिकाः ।
अङ्गुलीर्योजयेत् पृष्ठे दक्षिणस्य करस्य च ॥
वामस्य पिष्टतीर्थेन मध्यमानामिके तथा ।
अधोमुखे च ते कुण्यात् दक्षिणस्य करस्य च ॥
कूर्मपृष्ठसमं कुण्यात् दक्षपाणिश्च सर्वतः ।
कूर्ममुद्रयेमाख्याता देवताध्यानकर्मणि ॥
पृष्ठे क्रोडे ॥१॥

‘अन्तराङ्गुलमुष्टिम् कृत्वा वामकरस्य च ।
मध्यमायं दक्षिणस्य तथालम्बा प्रयत्नतः ॥
मध्यमेनाथ तर्जन्यामङ्गुलाग्रेण योजयेत् ।
दक्षिणं योजयेत् पाणिं वाममुष्टौ तु साधकः ॥
दर्शयेदक्षिणे भागे मुखमुद्रयेयमुच्यते ॥२॥
तर्जनीमध्यमानामाः समं कुण्यादधोमुखम् ।
अनामायां चिपेद्वह्नां ऋज्वीं कृत्वा कनि-

ष्ठिकाम् ॥

लेलिहा नाम मुद्रये चीवन्यासे प्रकीर्तिता ।
तर्जन्यामिकामध्याकनिष्ठाक्रमयोगतः ॥
करयोर्ध्वोज्येव कनिष्ठाङ्गुलयोगतः ।
अङ्गुलाग्रे तु निःक्षिप्य महायोनिः प्रकीर्तिता ॥
ताराया योन्यादिमुद्रा—यथा । योनिमुद्रा च
वक्तव्या भूतनी वक्तव्या बीजाख्यापि ॥
‘परिवर्त्तय करौ स्पृष्टौ कनिष्ठाङ्गुलमध्यमे ।
अनामायुगलश्चाधस्तर्जनीयुगलं पृथक् ॥
अन्योन्यं निविडं बद्धाङ्गुलाग्रेऽनामिके ततः ।
दानवधूमकेलाख्या मुद्रया कथिता प्रिये ॥
अस्यास्तु बन्धनान्तर्नी बन्धनान्मुच्यते भ्रुवम् ॥
वह्नां विस्तारितं कृत्वाप्यधी जिह्वाश्च चालयेत् ।
पार्श्वस्थं मुष्टियुगलं लेलिहानेति कीर्तिता ॥
एषा ताराधनेऽन्या लेलिहाना वक्तव्या ।
‘योनिर्मायाधरः सेन्द्रवधूः कूर्चः क्रमादिदुः ।
बीजानि चोच्चरन् मन्त्री मुद्रावन्धनमाचरेत् ॥
तर्जन्यङ्गुलसंयोगादयतो बिन्दुमुद्रिका ।
वामकेश्वरतन्त्रोक्ताः प्रकाशन्तेऽथ मुद्रिकाः ॥
शृङ्ग देवि । प्रवक्ष्यामि मुद्राः सर्वार्थविहिताः ।
याभिर्विचिताभिस्तु साध्निधं चैत्तं भवेत् ॥
परिवर्त्तय करौ स्पृष्टौ कनिष्ठाङ्गुलौ कारयेत् समौ ।
अनामान्तर्गते कृत्वा तर्जन्यौ कुटिलाङ्गुली ॥
कनिष्ठिके नियुञ्जीत निजस्थाने महेश्वरि ।
त्रिखण्डं समाख्याता त्रिपुराध्यानकर्मणि ॥

मध्यमामध्यगे कृत्वा कनिष्ठेऽङ्गुलरोधिते ।
तर्जन्यौ दृष्टवत् कृत्वा मध्यमोपर्यनामिके ।
एषा च प्रथमा मुद्रा सर्वसंचोभकारिणी ॥
एतस्या एव मुद्राया मध्यमे सरले यदा ।
क्रियेते परमेशानि । सर्वविघ्नविघ्नी तदा ॥
मध्यमातर्जनीभ्याश्च कनिष्ठानामिके समे ।
अङ्गुलाकाररूपाभ्यां मध्यमे परमेश्वरि ॥
अङ्गुलौ तु नियुञ्जीत कनिष्ठानामिकोपरि ।
इयमाकर्षिणी मुद्रा जैलोक्ताकर्षिणी परा ॥
पुटाकारौ करौ कृत्वा तर्जन्यावङ्गुलाङ्गुली ।
परिवर्त्तक्रमेणैव मध्यमे तदधोगते ॥
क्रमेण देवि । तेनैव कनिष्ठानामिके तथा ।
संयोज्य निविडाः सर्वा अङ्गुलावयवदेशतः ॥
मुद्रये परमेशानि । सर्ववश्यकरी मता ।
सम्मुखौ तु करौ कृत्वा मध्यमामध्यगेऽन्यथे ॥
अनामिके तु सरले तद्विहस्तर्जनीहयम् ।
दृष्टाकारौ तदङ्गुलौ मध्यमानखदेशगौ ॥
मुद्रयेऽन्नादिनी नाम्ना कर्षिणी सर्वयोजिताम् ।
अस्यान्तर्नामिकायुग्ममधः कृताङ्गुलाङ्गुली ॥
तर्जन्यावपि तेनैव क्रमेण विनियोजयेत् ।
इयं महाङ्गुला मुद्रा सर्वकामार्थसाधिनी ॥१॥
सयं दक्षिणदेशे तु सयदेशे तु दक्षिणम् ।
बाहुं कृत्वा महादेवि । हस्तौ सपरिवर्त्तय च ।
कनिष्ठेऽनामिके देवि । युक्ते तेन क्रमेण च ।
तर्जनीभ्यां समाक्रान्ते सर्वोर्ध्वमपि मध्यमे ॥
अङ्गुलौ तु महेशानि । सरलावपि कारयेत् ।
इयं सा खेचरी नाम्ना पार्थिवस्थानयोजिता ॥
परिवर्त्तय करौ स्पृष्टौ कनिष्ठाङ्गुलौ प्रिये ॥
तर्जन्यङ्गुलयुगलं युगपत् कारयेत्ततः ॥
अथः कनिष्ठावयव्ये मध्यमे विनियोजयेत् ।
तथैव कुटिले योज्ये सर्वाधस्तादनामिके ।
बीजमुद्रयेमचिरात् सर्वसिद्धिविबर्हिनी ॥२॥
मध्यमे कुटिले कृत्वा तर्जन्युपरिसंस्थिते ॥
अनामिके मध्यगते तथैव हि कनिष्ठिके ।
सर्वा एकत्र संयोज्या अङ्गुलपरिपीडिताः ॥
एषा तु परमा मुद्रा योनिमुद्रयेमीरिता ॥३॥
एता मुद्रा महेशानि । त्रिपुराया मयोदिताः ।
पूजाकाले प्रयोक्तव्या यथानुक्रमयोगतः ॥
वामहस्तेन मुष्टिन् बद्धा कर्णप्रदेशके ।
तर्जनीं सरलां कृत्वा भ्रामयेन्मनुवित्तमः ॥
सौभाग्यदक्षिणी मुद्रा न्यासकालेऽपि कृतिता ।
अन्तराङ्गुलमुद्रा तु निरुध्य तर्जनीमिमाम् ॥
रिपुजिह्वायद्वा मुद्रा न्यासकाले तु कृतिता ।
बद्धा तु योनिमुद्रां वै मध्यमे कुटिले कुरु ॥
अङ्गुलेन तदग्रे तु मुद्रये भूतिनी मता ॥४॥
वाममुष्टिं विधायाथ तर्जनीमध्यमे ततः ॥
प्रसार्य तर्जनीमुद्रा निर्दिष्टा वक्षपाणिना ॥
इति तन्त्रसारे मुद्राप्रकरणं समाप्तम् ॥१॥१॥१॥
अपि च ।
‘उक्ताः स्तवनमस्काराः शृणुतं पुरतो युवाम् ।
मुद्राणां परिवर्त्तनं खरूपं यथाक्रमम् ॥
धेनुश्च सन्पुटश्चैव प्राञ्जलिर्विस्वपद्मकौ ।